

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

Hea teaduse seminar: Mida teha plagiaadiga?

Hea teadustava rakendamine

Margit Sutrop

Tartu Ülikooli eetikakeskus

Ajalugu: teadlaste eetikakoodeks ja hea teadustava

- Eesti teadlaste eetikakoodeks (2002)

http://www.akadeemia.ee/_repository/File/ALUS_DOKUD/Eetikakoodeks2002.pdf

- Hea teadustava (2017)

<https://www.eetika.ee/et/eesti-hea-teadustava>

Teadlaste ja teadusasutuse vastutus eristatud

Hea teadustava väljatöötamine

- 2016-2017 Tartu Ülikooli hea teadustava ja Eesti hea teadustava koostamine (TÜ eetikakeskuse ja ETAGi töögrupi poolt)
- 27.10.2017 Hea teadustava heakskiitmine Tartu Ülikooli senatis
- 01.11.2017 Hea teadustava kokkuleppe allkirjastamine ülikoolide, teadusasutuste, ETAGi ja HTMi poolt. Hiljuti ühines leppega ka SA Archimedes
- Hea teadustava rakendamine ja edendamine on iga teadusasutuse kohustus

Kas edendada head teadust või väärkäitumise ärahoidmine teaduses?

- Kas hea teadus (*research integrity*) ja väärkäitumine teaduses (*misconduct*) on ühe medali kaks külge?
- Ei ole, sest hea teaduse puhul on küsimus selles, milliste väärtuste järgi peaks teadlane elama; õige ja väär käitumine on aga üks osa vaid sellest.
- **Hea teadus** (*research integrity*) kui pühendumine oma professionaalsetele väärtustele. Väärtuste kooskõla ning väärtuste ja tegude vastavus.

Hea teadustava

- Alusväärtused: vabadus, vastutus, ausus, objektiivsus, austus, hoolivus, õiglus
- Tegevuspõhimõtted, puudutavad kõiki teadustöö etappe
 - Teadustöö kavandamine
 - Teadustöö tegemine
 - Autorsus, teadustöö tulemuste avaldamine, rakendamine
 - Teadlane teaduskogukonnas
 - Hea teadustava järgimine, edendamine ja rakendamine

Väärkäitumine teaduses

- Teaduslik väärkäitumine tähendab, et rikutakse hea teadustava tegevuspõhimõtteid ja teadlane või teaduasutus ei täida oma kohustusi. Teadusliku väärkäitumise all võib mõelda ühekordset või mitmekordset rikkumist. Väärkäitumine võib seisneda järgnevas, aga ei pea piirduma allpool kirjeldatuga.
- Väärkäitumise tuum on VVP (FFP): võltsimine, väljamõtlemine ja plagiaat. Taunitud praktikad ja hallid alad.

Väärkäitumist võib esineda

- Hea teaduse raamnõuete mittejärgimine
- Väärkäitumine teadustöö läbiviimisel
- Väärkäitumine publitseerimisel ja retsenseerimisel
- Väärkäitumine teaduskogukonnas
- Väärkäitumine hea teadustava rakendamisel

Autorsus

- **Teadlase vastutus**

3.1 Kes on teaduspublikatsiooni autor?

3.2 Kuidas märkida kolmandate isikute panust teaduspublikatsiooni valmimisse?

3.3 Millest lähtuda teadustöö tulemuste avaldamisel?

3.4 Milliseid soovitusi ja piiranguid tuleks avaldamisel arvestada?

3.5 Mida silmas pidada teadustulemuste avaldamiseks esitamise ja retsenseerimise puhul?

3.6 Milline on teadlase vastutus teadustulemuste rakendamisel?

- **Teadusasutuse vastutus**

3.7 Kuidas toetada head teadustava publitseerimisel?

Täiendavat lugemist

- Sutrop, M (2013). Teadlase eetika ja teadustöö eetika. *Teadusmõtte Eestis. Teaduskultuur* (101–113). Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia. (8).
- Forsberg, E. M., ... Sutrop, M. et al (2018). Working with Research Integrity—Guidance for Research Performing Organisations: The Bonn PRINTEGER Statement, *Science and Engineering Ethics*, 1-12.

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

Loengu valmimist toetas Tartu Ülikooli ASTRA projekt PER ASPERA

TÄNAME TÄHELEPANU EEST!